

Qərib Məmmədov
Azər Cəfərov
Zemfira Mustafayeva

ƏKİNÇİLİK və BİTKİÇİLİYİN ƏSASLARI

qısa kurs

MÜNDƏRİCAT

Ön söz..... 7

I HİSSƏ

ƏKİNÇİLİK VƏ BİTKİÇİLİYİN TARİXİ, ELMI-NƏZƏRİ VƏ PRAKTİKİ ASPEKTLƏRİ

I FƏSİL. Əkinçilik və bitkiçilik elmlərinin predmeti, tarixi və başqa elmlərlə əlaqəsi.....	11
§1. Elmi əkinçiliyin və bitkiçiliyin predmeti və başqa elmlərlə əlaqəsi.....	11
§2. Əkinçiliyin yaranması və onun tarixi-təsərrüfat formaları, Vavilovun bitkilərin mədəniləşdirilməsi mərkəzləri konsepsiyası.....	13
§ 3. Əkinçilik və bitkiçilik elmlərinin meydana gəlməsi və əsas tarixi inkişaf mərhələləri	16
§ 4. Əkinçilik və münbitliyin dünya üzrə yüksəlişi, kənd təsərrüfatında inkişaf tendensiyaları	41
II FƏSİL. Münbitlik haqqında təlim, münbitliyin formaları	48
§ 5. Torpaq mürəkkəb strukturlu maddi sistem kimi.....	48
§ 6. Münbitlik və onun formaları.....	53
§ 7. Münbitliyin tədqiqində sistem yanaşma və münbitliyin aqroekoloji modellərinin tərtibi	59
III FƏSİL. Əkinçilik və bitkiçiliyin elmi əsasları	66
§ 8. Vegetasiya amilləri və onların əkinçilikdə tənzimlənməsi ...	66
§ 9. Əkinçiliyin qanunları	100
II HİSSƏ ƏKİNÇİLİK	
IV FƏSİL. Müasir əkinçiliyin strukturu	107
§10. Müasir əkinçilik sistemlərində əsas həlqələr	107
§11. Məhsuldarlığın programlaşdırılması.....	112

V FƏSİL. Torpaqların meliorasiyası.....	116
§ 12. Meliorasiyanın Azərbaycanda qısa tarixi.....	116
§ 13. Meliorasiyanın növləri.....	119
§ 14. Suvarma və onun növləri.....	122
VI FƏSİL. Alaq otları və onlarla mübarizə	126
§ 15. Alaq otlarının vurduğu ziyan	126
§ 16. Alaq otlarının təsnifatı	128
§ 17. Alaq otları ilə mübarizə tədbirləri	130
VII FƏSİL. Zərərvericilər, xəstəliklər və onlarla mübarizə	133
§ 18. Zərərvericilərin və xəstəliklərin təsnifatı.....	133
§ 19. Zərərvericilər və xəstəliklərlə mübarizə tədbirləri.....	135
VIII FƏSİL. Əkin dövriyyəsi	138
§ 20. Monokultura haqqında anlayış və müxtəlif bitkilərin ona münasibəti	138
§ 21. Əkin dövriyyələrinin təsnifatı və onların qurulmasının əsas prinsipləri	139
IX FƏSİL. Torpağınbecərilmə qaydaları.....	144
§ 22. Torpağınbecərilmə məsələləri və onun nəzəri əsasları ..	144
§ 23. Becərmədə texnoloji proseslər	146
§ 24. Şum və torpağınbecərilmə üsulları	147
§ 25. Torpağın yetişkənliyi və onun aqronomik əhəmiyyəti.....	151
X FƏSİL. Gübrələr	153
§ 26. Qida sahəsi və bitkilərin torpaqdan qidalanma mexanizmi	153
§ 27. Mineral gübrələr	155
§ 28. Mikrogübərlər	159
§ 29. Üzvi gübrələr	160
§ 30. Yaşıl gübrələr	162
§ 31. Bakterial gübrələr	163
§ 32. Gübrələrin verilmə üsulları	164
§ 33. Mineral gübrələrdən istifadənin ekoetik problemləri.....	165
XI FƏSİL. Kənd təsərrüfatı bitkilərinin toxumları və səpin	171
§ 34. Toxum və toxumluq materialının keyfiyyətinin əhəmiyyəti.....	171
§ 35. Toxumların səpin keyfiyyəti	172

§ 36. Toxumların səpinə hazırlanması.....	177
§ 37. Səpin	179

XII FƏSİL. Kənd təsərrüfatı bitkiləri əkinlərinə qulluq edilməsi ..	183
§ 38. Ümumi məsələlər	183
§ 39. Payızlıq bitkilərə qulluq qaydaları	184
§ 40. Yazlıq bitkilərə qulluq qaydaları	186

XIII FƏSİL. Əkinçilik sistemləri	188
§ 41. Əkinçilik sisteminin mahiyyəti	188
§ 42. Primitiv əkinçilik sistemləri	189
§ 43. Ekstensiv əkinçilik sistemləri	191
§ 44. Keçid əkinçilik sistemləri	192
§ 45. İntensiv əkinçilik sistemləri	194
§ 46. Ekoloji əkinçilik sistemləri	196

III HİSSƏ BİTKİÇİLİK

XIV FƏSİL. Tarlaçılıq	199
§ 47. Tarla bitkilərinin təsnifatı	199
§ 48. Dənli və dənli-paxlahı bitkilərin qısa səciyyəsi	201
§ 49. Payızlıq dənli bitkilərin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri	202
§ 50. Payızlıq dənli bitkilərin aqrotexnikası	206
§ 51. Yazlıq dənli bitkilərin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri	213
§ 52. Yazlıq dənli bitkilərin aqrotexnikası	218
§ 53. Dənli-paxlahı bitkilərin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri	220
§ 54. Dənli-paxlahı bitkilərin aqrotexnikası	223
XV FƏSİL. Kökümeyvəli və köküyumrulu bitkilər	227
§ 55. Yemlik kökümeyvəli bitkilərin (şəker çuğunduru) bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri	227
§ 56. Kökümeyvəli bitkilərin (şəker çuğunduru) aqrotexnikası	230
§ 57. Köküyumru bitkilərin (kartofun) bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri	231
§ 58. Kartofun aqrotexnikası	233

XVI FƏSİL. Lifli bitkilər.....	239
§ 59. Lifli bitkilərin (pambığın) bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri.....	239
§ 60. Pambığın aqrotexnikası.....	242
XVII FƏSİL. Yağverən bitkilər	246
§ 61. Yağverən bitkilərin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri.....	246
§ 62. Yağverən bitkilərin aqrotexnikası.....	249
XVIII FƏSİL. Tərəvəzçilik.....	251
§ 63. Tərəvəzçilik və onun təsərrüfat əhəmiyyəti	251
§ 64. Tərəvəz bitkilərinin kimyəvi tərkibi	253
§ 65. Tərəvəz bitkilərinin təsnifikasi	258
§ 66. Kökümeyvəli tərəvəz bitkilərinin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri.....	260
§ 67. Kökümeyvəli tərəvəz bitkilərinin aqrotexnikası	263
§ 68. Meyvəli tərəvez bitkilərinin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri.....	267
§ 69. Meyvəli tərəvez bitkilərin aqrotexnikası.....	273
§ 70. Kələmin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri	278
§ 71. Kələmin aqrotexnikası	281
§ 72. Soğanaqlı bitkilərin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri	286
§ 73. Soğanaqlı bitkilərin aqrotexnikası	290
XIX FƏSİL. Bostançılıq	294
§ 74. Bostançılıq və onun təsərrüfat əhəmiyyəti	294
§ 75. Bostan bitkilərinin bioloji və aqroekoloji xüsusiyyətləri ...	295
§ 76. Bostan bitkilərinin aqrotexnikası	298
XX FƏSİL. Çəməncilik	301
§ 77. Əkmə (mədəni) otaqların yaradılması	301
Ədəbiyyat siyahısı.....	307
Əlavələr.....	311